

SVE JE BILO DRUGAČIJE

Ljeto je, a sunce se polako stapa s kopnom u daljini. Dvadesetšestogodišnji mladić s radošću u srcu korača prema kući svojega djeda Ivica i bake Marije. Ubrzo sve troje na terasi ispred kuće ispijaju sok. – Djede, bako, kako ste mi? – Baka ga gleda pogledom punim ljubavi kakav samo bake koje su svašta proživjele mogu imati. –E, moj Mislave, držimo se. Znaš, biva nam lakše kad se sjetimo svih vas naših razasutih po svijetu, a još ljepše kad nam dođete. – Mislav joj odvrća širokim osmijehom. – A ti, djede, kako ti, ideš li i dalje u ribolov? – Djed govori polako, s pogledom koji kao da je uvijek usmjeren nekud daleko, na morsku pučinu. – Idem, Mislave, ta ti najbolje znaš da ja bez toga ne mogu. More je moj drugi dom. – I, ima li ribe? Baš sam mislio da nas dvojica sutra ranom zorom isplovimo kao nekada kad sam bio mali, sjećaš li se? – Mislav ushićeno gleda u djeda koji kao da se vraća u razdoblje pred petnaest godina kada su njih dvojica zajedno ribarili. – Sjećam se, sinko moj, itekako se sjećam, ali sve se promijenilo, nema više ribe kao nekoć i sve je sada drugačije. – Mislav ga sada promatra zabrinuto. – Idemo sutra pa ćeš mi sve ispričati, može? Moram još nešto obaviti u gradu. – Naravno, kako god želiš. Znaš da mi je uvijek veliko zadovoljstvo ploviti s tobom.

Noćni zrak biva sve rjeđi dok Mislav i djed Ivica lagano koračaju prema staroj barci. – Koliko već ima, djede? – Eh, naživjela se ona, moja Plava Laguna. Ima, eto, sad će na jesen pedeset godina. – Ulaze u barku staru gotovo pedeset godina i lagano kreću, a stara barka svojim valovima budi usnulo i savršeno mirno more. – Djede, vrše su na istome mjestu kao i nekoć? – Znaš, godinama su bile na istim mjestima, ali zadnjih nekoliko godina morao sam ih sve premjestiti. Ostajale su potpuno prazne. Nekoć ih je bilo pet, a eto, sada bacam dvije i najčešće su i one prazne. – Mislav sada zabrinuto gleda djeda na čijem licu se može iščitati žalost. – Zašto se to događa, djede, pretjeran izlov ili? – Naravno, previše se lovi i lovilo se mnogo godina i prekomjerno, ali to nije glavni razlog. Više je toga u igri. – Što to, ona platforma s druge strane otoka? – Da, moj Mislave, ona je također doprinijela tome da ribe bježe odavde, no ni ona nije glavni razlog. Otkad su ju postavili pred oko deset godina, osjetilo se da je manje riba, no svejedno ih je bilo. Čekaj, stigli smo. – Djed lagano vuče prvu vršu iz mora, a kad ono, unutra samo dvije male ribice. – Eto, vidiš. Ajde, idite, narastite pa se možda jednom ponovno sretnemo. Ništa, o tome ti govorim. Ako se štogod i uhvati, riba je upola manja nego prije. Sunce se sada podiglo u punoj veličini u daljini te počelo svojim zrakama buditi i grijati more.

Mislav zamišljeno gleda u daljinu, a onda nastavlja. – Djede, a zašto je to tako? Zar se klima uistinu toliko promijenila kao što se priča? – Gledaj, o tome znaju mnogo više oni gore koji sve to proučavaju, ali ja znam da je nekoć sve bilo drugačije. Mislim, vrijeme je bilo

drugačije. Primjerice, nije bilo ovih vrućina. Bilo je i prije vruće, ali sunce je grijalo, a ovo sunce sada kao da prži sve pred sobom. Eto, sve su češći i požari. Mislim da to nije slučajno. Znaš, Mislave moj, i more se ugrijalo. Ne znaju to možda oni gore ili oni koji dođu ovamo malo se okupati preko ljeta. Njima još to i odgovara, ali mi koji smo ovdje rođeni znamo razliku između toga kada je more na 24 ili 26 Celzijevih stupnjeva.- -Znači, ti vjeruješ u to globalno zatopljenje? Ne bih to nikada rekao za tebe. Mislim, ipak si ti čovjek stara kova, zar ne?- Mislav se smije djedu zadirkujući ga, a ovaj mu uzvraća blagim osmijehom. –Neka sam kakav god da jesam, ali ne razumijem ti se ja u te stvari oko globalnog zatopljenja. Govorim ti samo ono što vidim i osjetim, a vid i osjet rijetko su me kada prevarili. More je toplije i sunce više ne grije nego prži. Eto, ja znam toliko. Eto, ovdje je i druga vrša. – Djed ponovno polako i strpljivo cilja pa izvlači vršu iz mora, ali unutra nema nijedne ribe. –Eto, to je postala ribarska svakodnevnica. Ovo je to tvoje globalno zatopljenje.- Mislav promatra zamišljenog pogleda. –Djede, ali ne mogu ribe uginuti jer je more toplije, nešto drugo je posrijedi, zar ne?- -Da, da, nešto drugo je, ali sve ti je to povezano s prirodom. Od 2011. godine kod nas je iz godine u godinu sve manje ribe jer su nam pristigle druge, tropske vrste riba. Tamna mramornica pa bodljikava mramornica, srebropruga napuhača, oštrozubi gušter i od nedavno i trorepan, svi oni stvaraju grdne nevolje. Jednostavno se hrane našom ribom i sad ti lovi. Srebrnopruga napuhača je najgora. Susreo sam se s njome više puta, odnosno, vidio posljedice njezinog rada. Iskida ti svu mrežu i pojede sve ribe, a uz to je i vrlo otrovna.-

Djed Ivica pojašnjava Mislavu glavni razlog sve slabijeg ulova ribe, a Mislav je žalostan jer zna kako će biti žalosna baka kada sazna da im ne može pripremiti svježiju ribu za ručak. – Djede, te ribe su pristigle Sueskim kanalom?- -Da, tako pričaju, da su došle preko Sueskog kanala iz Crvenog mora, ali tko će ih znati. Riba ide gdje god joj je volja i gdje joj odgovara. Znaš, da se cijeli Jadran nije ugrijao, ne bi one ni došle do nas, ali što se može, takvi smo mi ljudi, crpimo dok god se može.- -Djede, moramo nešto poduzeti, to se mora nekako zaustaviti.- -A što ćemo, sinko moj, zar možemo protiv svijeta?- - Ne možemo možda protiv čitavog svijeta, ali eto, ja ću nešto poduzeti. Otići ću u grad, nešto ću pokrenuti. Sigurno i drugi ljudi vide što se događa?- -E, vide ljudi sve i ovi stariji sve znaju, ali takvi smo ti mi, svatko šuti jer misli da drugačije ne može. Ja sam već star, ali ti tako mlad i pun životne snage, ti bi mogao nešto poduzeti.-

Sunce je sada već visoko na nebu, a djed Ivica i unuk Mislav vraćaju se sa svoje jutarnje plovidbe jer za ribolov im je ponestalo riba. –Znaš, djede, često su mi nedostajala ovakva jutra i večeri s tobom. Sjećaš li se kako smo znali svakoga dana isploviti i biti na moru po tri sata razgovarajući o tome kako ću ja jednoga dana kupiti veliki brod i kako ćemo tada zajedno njime obići čitavi svijet? Tek kasnije sam uvidio kako sam tada istinski uživao u životu bez da sam toga bio svjestan. Sada, sve je nekako drugačije kao što si mi jučer rekao,

zar ne?- Djed mu odgovara zamišljena pogleda u kojemu se zrcale mnoge godine provedene na morskoj pučini. –Znaš, plovio sam gotovo svim morima i to skoro punih pedeset godina i prošao i lijepe i ružne trenutke, ali biti ovdje, kod kuće u ribolovu sa svojim malim unukom bilo mi je nešto najdraže. I meni nedostaju ta jutra i te večeri. Znaš, često imam osjećaj da smo svi mi otplovili nekamo daleko, kao da smo se previše udaljili od prirode i onoga što jesmo. Znam da su to samo riječi starca, ali svi su počeli živjeti umjetno, a naša zemlja je prirodna. Zaboravili smo da je priroda živa i da nas hrani.- - Lijepo si to rekao, djede, zaista lijepo. Hoćemo li još svratiti do naše kućice, kao nekoć?- -Možemo, sinko moj, ali bojim se da se i tamo ne razočaraš.?- -Zašto to kažeš?- -A što da ti govorim, vidjet ćeš najbolje sam.-

Djed Ivica i unuk Mislav koračaju jedan uz drugoga obalom baš kao pred petnaestak godina, samo što je sada Mislav viši od djeda. Turisti su već stigli na plažu te upijaju jutarnje sunčeve zrake ne brinući o tome koje vrste riba plivaju Jadranom i zašto je Jadransko more sve toplije. Nogama isprobavaju temperaturu vode i vjerojatno priželjkuju da bude još malo toplija, a većina njih ne razumije što to znači za ljude poput Ivice, osobito one mlađe koji ribare, ali i za sve ostale. –Čekaj djede, pa naša kućica se više ne vidi? Kako su mogli ovo ovdje izgraditi, tik uz obalu? - -Eto, sinko moj, novci i ljudska pohlepa sve mogu. Nemoj se ljutiti, znam kako ti je.- Zajedno odlaze iza velikog zdanja apartmana pa gledaju u malu kućicu gdje je djed oduvijek imao stolić i nekoliko stolica te osnovni alat. –Ne mogu vjerovati! Djede, pa odavde se više uopće ne vidi more. Ti ljudi, kako su mogli ovdje graditi?- Vade stolice pa sjede vani uz kućicu. –Zaista, dobro si rekao djede, sve je drugačije i sve se promijenilo. Ljudi bi htjeli ući u more i posve ga iscrpiti, a priroda nam sada vraća. Sjećaš li se kada smo razgovarali o tome da bih ja jednoga dana ovdje mogao graditi kuću i još si me ti upozoravao da se treba paziti na udaljenost od mora i da vjerojatno neću moći tako blizu?- Djed gleda preda se i kao da osjeća sve razočaranje koje tinja u Mislavu, pokušava ga utješiti. –Znam, Mislave, itekako se sjećam. Pusti ti njih, mi možemo more gledati i s drugih mjesta. Nema ti sreće u tome što ćeš s balkona dodirivati more ako nisi do toga došao poštenjem i poštivanjem prirode jer ona je majka, ona nas hrani, a to svi mi zaboravljamo.- Mislav živne na te djedove riječi. –Tako je djede, a za majku se vrijedi boriti! Pokrenut ću peticiju pa ću osnovati udrugu i krenuti u borbu za prirodu, za našu obalu i more jer želim zaustaviti ovo mahnito izrabljivanje. Djede, hoćeš li mi pomoći u tome?- Djed ga gleda sa svojim mornarskim, mudrim očima te mu odgovara. -Naravno, Mislave, s tobom bih rado zaplovio na bilo koju stranu svijeta.-

Karlo Roginek